

Sexuellt övergrepp, våldtäkt, man över 18 år

Syfte och omfattning

Dokumentet säkerställer korrekt omhändertagande av man över 18 år som utsatts för sexuellt övergrepp/våldtäkt. Rutinen vänder sig till personal som arbetar på akutmottagningen vid AS.

Bakgrund

Manliga misstänkta våldtäktsoffer som inte lagts in för vård ska enligt rutin undersökas kontorstid av rättsmedicinare för dokumentation av skador och spårsäkring. Om Rättsmedicin inte har möjlighet att utföra denna undersökning är vi inom den offentliga sjukvården (läs akutmottagningen) skyldiga att utföra detta. Om polis begär akut spårsäkring utanför kontorstid (under jourtid) utförs denna på sjukhuset enligt den rutin som anges nedan.

Beskrivning

Patienterna kan söka antingen utan att ha gjort polisanmälan alternativt gjort en sådan.

Vid polisanmälan

Om polisanmälan föreligger kontaktas polisen innan undersökningen utförs och polisen hämtar oftast spårsäkringsatsen efter undersökning.

Polisen inre befäl (IB): **010-5691957**, sö-to 06.30-23.30 fre-lö 8-16.

Om IB inte är i tjänst: ring vakthavande befäl (VB) **010-5691935**.

Undersökningen bör i allmänhet ske utan dröjsmål och utförs primärt av jourhavande kirurg på akutmottagningen eller akutläkare. Det är endast legitimerad sjuksköterska eller legitimerad läkare som får ta blodproverna. Spårsäkringsundersökning får endast utföras av läkare (tillräckligt med läkarexamen) men dokumenten ska skrivas under av legitimerad läkare.

I de flesta fall (och i synnerhet om vård förmedlats) ska kort journalanteckning göras om företagen kroppsundersökning. Om övergreppet skett i "nära relation" skall detta dokumenteras i Cosmic under sökord "våldsutsatt i nära relation".

Undersökning med anamnes och spårsäkring görs enligt NCK-guiden för att kvalitetssäkra omhändertagandet Se bilaga 1 Checklista.

- Följ *checklista, spårsäkring vid sexuella övergrepp eller våldtäkt, man 18 år och äldre – akutmottagningen*- se bilaga 1.
- Använd "Spårsäkringsats efter sexuella övergrepp" som finns på akutmottagningen.

- Använd inte utgångna spårsäkringssatser.
- Ifyllt NCK-guide scannas in i Kovid i kirurgjournalen.
- Instruktionsfilm om hur spårsäkning utförs finns i Pingpong, "Spårsäkning vid sexuella övergrepp". Rådfrågning kring spårsäkning, kan ske med jourhavande gynekolog.

För [Hepatit B och HIV profylax](#)– se separat vådrutin.

När polisanmälan inte föreligger

- Patienten ska lämna samtycke till spårsäkning.
- Spårsäkringsproverna förvaras i spårsäkringssatsen, kylskåpet på akutmottagningen, i väntan på att lämnas till Kvinnofridsmottagningen, ingång 18, nästkommande vardag.
- lämna meddelande i personlärmen att spårsäkringssats finns i kylskåpet, samt ring Kvinnofridsmottagningen, 127 92, och meddela att det finns en spårsäkringssats att hämta.
- Dokumenter i Cosmic.
- På Kvinnofridsmottagningen förvaras proverna i 2 år.
- Om polisanmälan sker efter vårdtillfället kan polisen begära spårsäkringssatsen direkt från Kvinnofridsmottagningen som då lämnar ut den enligt skriftlig rutin.
- Meddelande om att spårsäkringssats finns i kylskåpet, lämnas i personlärmen.

Beställning av spårsäkringssats

Vid behov av ny spårsäkringssats kontaktas Olov Bokefors, polisen: 010-5677140. Ordnas av anhörigstödsamordnaren.

Psykosocialt omhändertagande

Sjukhuskyrkan finns tillgängliga för samtal med patienten på akutmottagningen dygnet runt. Nås via växel.

Vid behov av psykosocialt stöd kontakta kuratorsorganisationen inom Akademiska sjukhuset på tele 018-611 36 00, mån-fre kl. 08-16.30.

Patienter kan även hänvisas till Nexus som är kommunens stödverksamhet för personer som blir utsatta för hot eller våld av närstående. V.g. se <http://www.uppsala.se, sök Resurscentrum Nexus>.

Uppföljning

Medicinsk och psykosocial uppföljning sker på venereologmottagningen, Akademiska sjukhuset. Remiss skrivs av jourhavande kirurg och skickas via Cosmic till venereologmottagningen. Skriftlig och muntlig information ges till patienten om planerad uppföljning.

Roller och ansvar

Avdelningschefen ansvarar för att:

- Skapa förutsättningar så att rutinen kan följas.
- Samtlig berörd personal har kännedom om rutinen.

Medarbetaren ansvarar för att:

- Följa rutinen.
- Meddela eventuella felaktigheter eller behov av revidering till författaren/närmaste chef.

Anhörigstödsamordnaren på akutmottagningen ansvarar för att:

- Hålla rutinen uppdaterad.
- Informera och utbilda personalen vid ev. förändringar.

Dokumenthistorik

Reviderat av: Lisa Arnelo, anhörigstödsamordnare akutmottagningen AS, 2018-10-12.

Giltigt till: 2020-10-12.

Referenser

DocPlus dokument: [Profylax HIV och HEPATIT B efter sexuellt övergrepp - män över 18 år](#)

E-kurser:

[Spårsäkring vid sexuella övergrepp](#)

[Att ställa frågan om våld och dokumentera våldsutsatthet](#)

Bilaga 1 Checklista, spårsäkring vid sexuella övergrepp eller våldtäkt, man över 18 år- akutmottagningen

För att säkerställa omhändertagandet av patienten följer nedan en checklista för personalen att följa.

Före Spårsäkring/undersökning

- Informera patienten
- Ta in patienten på rum 314
- Häng upp röd skylt **"UPPTAGET"**, ligger i låst väggskåp i rum 314
- Om polisanmälan ska göras: kontakta polis före undersökningen/spårsäkringen
- Läs noga igenom PM "Sexuella övergrepp/våldtäkt, man över 18 år". (DocPlus)
- Läs noga igenom PM "Profylax HIV och HEPATIT B efter sexuellt övergrepp. Gäller män 18 år och däröver". (DocPlus)
- Se E-kursen "Spårsäkring vid sexuella övergrepp", tillsammans med undersökande läkare. Den finns i Pingpong och är ca 11 min lång
- Ta fram lådan "Spårsäkringssats vid sexuella övergrepp". Kontrollera datum och använd inte utgången spårsäkringssats. Inplastade bilder på dukning inför undersökning finns i lådan vid kirurgdisken och/eller i pärmerna
- Dra ut remisser för provtagning
- Ta med stickvagn
- Ta fram plastlåda ur låst väggskåp i rum 314
- Förbered för proktoskopi
- Gå /läs igenom NCK-guiden
- Duka upp för spårsäkring (enl. film och inplastade bilder)

Spårsäkring/undersökning

Anvisningar för spårsäkring, undersökning och provtagning:

1. Fyll i guiden tillsammans med undersökande läkare.
2. Se till att blanketten "Kriminaltekniska spår och prover", som finns i dokumentationsmappen, är ifylld med datum, tid samt undertecknad av undersökande läkare. Lägg tillbaka i spårsäkringssatsen. Om denna tas med av polis på en gång kopiera blanketten och lägg i patientens journal.
3. Kontrollera att NCK-guiden är ordentligt ifylld (efter att undersökande läkare dikterat klart). Ifylld NCK-guide scannas in i Kovis i kirurgjournalen.
4. Ta de prover (plastlåda) som ska analyseras på UAS i samband med de övriga proverna.

OBS! NCK-guiden är en journalhandling. Den ska inte läggas i spårsäkringssatsen eller tas med av polis.

Efter spårsäkring

Ej polisanmälan: Efter undersökning och provtagning ska blod-och urinprover som tillhör spårsäkringslådan läggas i antidotkylskåpet vid ambulanshallen. De torra proverna läggs i det låsta väggskåpet på rum 314. Skicka de prover som ska analyseras på UAS.

Sätt en lapp (ligger i plastmapp) i schemapärmen och rapportera över till LAS att spårsäkringssats finns i kylskåpet. Den ska lämnas till Kvinnofredsmottagningen ing. 17 nästkommande vardag.

Vid polisanmälan hämtar polisen de prover som finns i spårsäkringslåda

Dokumentation görs i sökordet Våldsutsatthet i nära relation

Sökordet *Våldsutsatthet i nära relation* är en dynamisk mall. Till det sökordet finns inte direktåtkomst vilket innebär att dokumentation utförd där inte kan öppnas och läsas av patienten själv via webbsidan Mina Vårdkontakter.

Psykosocialt stöd på akutmottagningen och återbesök. Se PM "Sexuella övergrepp/våldtäkt, man 18 år".

Det är viktigt att ge både muntlig och skriftlig information till patienten.

Lämna broschyren "*Till dig som har blivit undersökt efter ett sexuellt övergrepp*" och informera om hur uppföljningen på venereologmottagningen kommer att gå till. Glöm inte att kryssa i rutan, JA eller NEJ, på mittuppslaget om patienten har fått vaccin mot hepatit B. Lämna även broschyren "*Reaktioner på våld och hot*".

Fyll på plastlådan med provrör mm enl. innehållsförteckningen